

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.
Začasno le enkrat na teden.
Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, poštni predal šte. 168.
Naslov za telegrame: »Naprejek«, Ljubljana.
Čekovni račun šte. 13.807.

NAPREJ

Stane mesečno 25 Din, začasno 6 Din.
Za inozemstvo 35 Din, začasno 10 Din.
Oglasi:
Prostor 1×55 mm 60 par. Mali oglasi:
beseda 60 par, najmanj 5 Din.
Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se
ne priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so poštne proste.

Glasiło Jugoslovanske socialno demokratične stranke (JSDS).

Letnik VII., šte. 4.
Četrtek
»Naprejek« številka
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasiło
Kmetko-delavske zveze
Stane letno 72 Din — mesečno 6 Din

Politični položaj in naloge soc. demokracije.

Internacionalni položaj.

Kot internacionalna politična stran-
ka moramo imeti prav posebno pred-
očni vedno tudi mednarodni politični
položaj, ker dežela, v kateri živimo in
delamo, je v najtesnejših zvezah z Ev-
ropo in ostalim svetom.

V Evropi in na vsem svetu pa se
vsak dan jasneje dvigata v ospredje
dve močni politični in seveda tudi go-
spodarski sili: imperialistični-kapita-
listični tabor in organizirana medna-
rodna proletarska socialna demokra-
cija. Tabor imperialistov ni enoten;
med zastopniki kapitalističnega razre-
da Anglije, Francije, Italije, Nemčije
in Amerike vladajo nasprotja. Radi
ruske in nemške revolucije svetovna
vojna ni prinesla ne nemškim, ne an-
gleškim imperialistom zaželenega
uspeha: politično gospodstvo nad vsem
svetom. Nasprotno: revolucija je vzbudi-
la speče sile mednarodnega prole-
tariata in potlačeni narodi, ki so
dan na dan močnejše. Kolikor bolj
raste zavednost proletariata — toliko
silnejša je volja zrušiti kapitalistično
suženjstvo.

Sporazum v Lokarnu so sklenili sa-
mo evropski imperialisti, in sicer sa-
mo zato, da bi imeli proste roke za
kolonialne vojne v Afriki in Aziji.
Kljub miru se oboroževanje z mrzlič-
no naglico nadaljuje. Nevarnost vojne
je danes — ko teče 7 leto po versaj-
skem miru in po sporazumu v Lokarnu

— večja, kakor je bila pred vojno. Za-
to imperialisti zapuščajo demokratič-
no parlamentarno obliko svoje oblasti
in vedno bolj stremijo k odkriti dikta-
turi. Fašizem, to je odkrita diktatura
buržuazije, vlada že v Italiji, na Gr-
škem, v Španiji in Bolgariji, v ostalih
državah, posebno na Francoskem in
v Nemčiji, pa pridobiva na moči.

Toda tudi mednarodni proletariati
ne drži rok križem. Vedno več prole-
tarskih organizacij z uspehom sili svo-
je voditelje, da kapitalistom odpovedo
svojo dosedanje podporo in da se po-
stavijo na stališče razrednega boja.
Nemška socialno-demokratična stran-
ka je pod pritiskom proletarskih or-
ganizacij prisiljena voditi politični boj
vedno bolj samostojno — nekompro-
misarsko. Francoski socialisti so za-
čeli uvidevati, da ministerializem vo-
diteljev delavstvu samo škoduje. An-
gleška neodvisna delavska stranka se
je izjavila za enoten nastop II. in III.
Internacionalne. Rusko-angleški komi-
te dela za revolucionarno enotnost
strokovnega gibanja. Avstrijska soci-
alna demokracija se uspešno bori s
krščanskimi socialci in njih pomočni-
ki, nacionalistično-fašistovskimi »Hak-
kenkreuzlerji«. Ruska soc. demokra-
tična stranka boljševikov vodi uspeš-
no delavske in kmečke množice Rusi-
je h gospodarski konsolidaciji, ki je
prvi pogoj za uspešne politične in kul-
turne akcije. Centrum te stranke od-

ločno odklanja levičarske obupne eks-
perimente.

Sporodno z okrepitevijo mednarodne
proletarske socialne demokracije se
vzbujajo in dvigajo potlačeni koloni-
alni narodi proti imperializmu: na Ki-
tajske, v Indiji, v Egiptu in vsej se-
verni Afriki sploh zahtevajo potlačeni
narodi vedno glasnejše in odločnejše
svojo samoodlobo, ki bodo, kadar
zmagajo, zadali smrtni udarec evrop-
skemu imperializmu, kar bo olajšalo
razredni boj proletariata v Evropi in
Ameriki. Radi tega je mednarodni
proletariat solidaren s kolonialnimi in
vsemi potlačeni narodi.

Mednarodni politični položaj lahko
karakteriziramo kratko takole:

Imperialisti vseh dežel se priprav-
ljajo na nove vojne. Da bi mogli ljud-
stvo pognati v krvave vojne, zapuščajo
meščansko demokracijo in se po-
tom fašizma pripravljajo za odkrito
diktaturo.

Proletariat vseh dežel pa se pri-
pravlja za enotne akcije, da bo z zdru-
ženo močjo vrgel kapitalistično dikta-
torje in uvedel proletarsko demokra-
cijo, to je vladno izkoriščenega ljudstva
proti kapitalizmu.

Položaj v Jugoslaviji.

Razmere v naši državi bistveno ni-
so drugačne kakor v razvitih državah
Evrope, kjer predstavlja industrijski
proletariat po svojem gospodarskem
in političnem položaju odločujočo moč.
Industrijski proletariat predstavlja v
Jugoslaviji komaj 10% prebivalstva.

Teh 10% ima sicer veliko produkcij-
sko ulogo — brez tega delavstva bi
železnice stale itd. — toda, bi lahko
rekli, politične moči nima skoraj no-
bene. Ker delavci in kmetje nimajo
močnih in zavednih političnih organi-
zacij, mu vse njegove strokovne in
druge organizacije nič ne pomagajo.
To kapitalisti, ki danes vladajo, do-
bro vedo. Zato so tudi potom »Obzna-
ne«, zakona o zaščiti države in vseh
drugih nasilstev uničili najmočnejšo
politično organizacijo proletariata, ko-
munistično stranko. Z razpustom te
stranke je delavstvo v državi SHS do-
živelo poraz za porazom, ker nima več
nobenega močnega zaščitnika.

Kdo je kriv porazov?

Na to vprašanje si mora vsak dela-
vec najprej odgovoriti, da ne bomo
zopet gradili takih organizacij, s ka-
terimi se ne bi mogli ubraniti novih
porazov. Če jasno premislimo dogo-
dke zadnjih 7 let, moramo ugotoviti, da
je z ene strani kriva porazov in pro-
pasti političnih in drugih organizacij
napačna politika skrajnih desničarjev
in skrajnih levičarjev, na drugi strani
pa premajhna zavednost našega de-
lavstva, ki je dopuščalo voditeljem,
da so vodili tako politiko.

Skrajni desničarji in njih predstavi-
niki: na Slovenskem A. Kristan,
na Hrvaškem Korać, v Srbiji dr.
Topalović (poprej skrajni levičar)
so po prevratu smatrali demokrate-
je, t. j. predstavnike verižniškega ka-
pitala za najboljše zaveznike ter so z

Pregled organizacij SSI in KDZ od julija do decembra 1925

(vpoštevali se samo člani, ki so plačali prispevke, in organizacije, ki so obračunale centralnemu tajništvu SSI in KDZ v Ljubljani).

Zagledna šte.	Stalna šte.	Organizacije	Členi „Sloga“ 20. januarja 1926	Stalni, javni naročniki „Naprejek“	Rednih članov je bilo					Zamudniki	Prispevki teh zamudnikov		1925 v mesecu XII. ednih članov	Izmed teh članov so zadnji mesec plačali po Din																	Centralno tajništvo je prejelo:						
					1925						Din	p		progres. davka																	pristopnine	skupaj		P. p. od člana			
					VII.	VIII.	IX.	X.	XI.					Din	p	2	3	4	5	6	8	10	12	15	20	25	30	40	50	75		100	nad 100	Din	p	Din	p
1	1	Bizeljsko	2	—	27	27	27	27	27	—	—	—	27	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	80	1	40		
2	3	Celje, mesto	15	4	16	13	13	15	12	—	—	—	13	11	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	40	1	72		
3	4	Centrala	21	8	24	26	27	27	25	5	7	—	26	12	4	4	4	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	78	40	3	01			
4	6	Črna I.	12	7	56	107	92	101	104	—	—	—	106	92	10	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	165	90	1	56			
5	7	Črna II.	10	—	57	51	61	58	58	—	—	—	61	39	17	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	107	10	1	75			
6	9	Glaboko	3	1	39	39	40	40	40	—	—	—	40	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	—	1	40			
7	10	Gorje	4	2	—	—	—	7	5	9	13	30	8	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	70	1	83			
8	11	Hrastnik I.	3	7	17	17	17	17	17	—	—	—	17	10	1	—	3	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	58	80	3	45			
9	13	Jesenice	7	4	17	—	—	14	12	—	—	—	10	5	1	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	20	2	62				
10	17	Ljubljana	16	6	21	18	20	21	19	—	—	—	18	7	1	1	1	—	4	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	89	60	4	77				
11	18	Mežica	14	2	51	50	48	53	60	14	19	60	61	31	12	12	2	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	137	90	2	26				
12	19	Misljinje	2	1	4	4	4	4	4	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	60	1	40				
13	21	Sv. Peter p. Gor.	—	—	3	—	—	—	4	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	60	1	40				
14	22	Škale	1	3	54	57	54	52	51	8	11	20	49	48	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	—	1	44				
15	23	Škofja vas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
16	25	Store	5	2	36	34	34	34	32	—	—	—	32	29	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	70	1	55				
17	27	Trbovlje	31	28	108	116	—	124	134	22	32	20	136	126	4	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	205	10	1	50					
18	28	Velenje	10	5	40	40	30	30	30	—	—	—	25	22	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	52	50	2	10				
19	29	Videm-Krško	9	5	6	5	5	5	5	—	—	—	5	—	3	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	20	30	4	06				
20	30	Vrhnika	6	2	29	31	39	42	44	—	—	—	47	43	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3	84	70	1	80					
21	31	Zabukovca	5	—	6	7	6	6	7	—	—	—	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	80	1	40				
22	33	Zg. Šiška	—	—	—	3	3	4	4	21	29	40	6	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	50	1	75				
23	37	Pragersko	1	—	28	28	28	28	28	—	—	—	28	24	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	60	1	70				
24	41	Sv. Lovrenc n. Poh.	5	3	12	12	12	12	12	—	—	—	11	9	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	90	1	72					
25	42	Celje okolica	—	—	21	31	26	27	28	—	—	—	33	29	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	10	1	78				
26	43	Liboje	—	—	12	13	11	11	11	2	2	40	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	80	1	40				
27	44	Čatež	—	—	—	—	15	16	16	—	—	—	16	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	40	1	40				
Vseh rednih članov			182	90	688	729	612	775	789	81	115	10	802	656	59	28	33	4	5	6	1	4	3	2	1	—	—	—	—	—	29	1474	40	1	82		
Zamudnikov					89	33	272	75	81																					115	10						
Vseh članov skupaj					777	762	884	850	870																					1618	50						
			Centralno tajništvo je torej prejelo v tem mesecu																																		

njimi vladali proti volji in proti interesom organiziranega proletariata. Oni so demokratizirali pomagal voditi obznanjaško politiko in za to uslugo so dobili razna dobičkanosna mesta, ministrske stolčke, Belje, tiskarne, delavske domove, bolniške blagajne, Delavske zbornice itd. Ko so na ta način Žerjavovi in Pribečičevi demokratizirali dodobra skompromitirali desničarske voditelje, so jim rekli: **svojo nalogo ste izvršili, zato vas v vladi ne potrebujemo več.** Demokratizirali pa so danes s pomočjo desničarskih oportunistov gospodarji bolniške blagajne, snujejo »neodvisne in nepolitične« strokovne organizacije in delajo tako, kakor so jih Kristan & comp. naučili.

Skrajni levičarji, zastopani na Slovenskem po inž. Gustinčiču in M. Žorgi pa nasledajo provokacijam skrajnih desničarjev ter vršijo v lastnih organizacijah puč za pučem. Iz obupa nad organizacijo in njeno močjo so se nekateri delavci dali zapeljati v neproletarska anarhistična dejanja. Pučjem izvira iz ideologije anarhizma in je plod obupanih nezaposleno-
cev.

Prvi tak puč so izvršili, ko so razbili Soc. stranko del. ljudstva, ki so jo ustanovili pristaši razpuščene Kom. stranke na temelju pravičnega akcijskega programa in pravilnika. Gustinčič je z Dunaja bombardiral to stranko, dasi ni imel pojma, kaj stranka dela in kaj hoče. Uspelo mu je vzeti stranki internacionalni ugled, z lažmi in intrigami pa je bil nato izvršen v Ljubljani puč, ki je strankino vodstvo spravil v roke Štuklju. Sedej in Makucu, ki so sedaj po treh letih pokazali pravo barvo in sramotno prestopili v Kristanov tabor. Isti ljudje torej, ki so pred tremi leti po Gustinčičevih direktivah uprizorili znani puč, so danes dezertirali v skrajno desni tabor, ko so poprej priredili še celo kopo neuspešnih akcij na političnem in strokovnem polju. (Volitve za Radića, rudarski štrajk itd.). Tako se je po treh letih jasno pokazalo, kam vodi pučjem — po 7 letih pa še jasnejše, kam vodi ministerializem. Poraz so torej zakrivali desni ministerialisti in njih blapci ter levi pučisti. — Danes pomagajo ti »levičarji« Kristanu pri volitvah v Delavsko zbornico.

Jugoslovanska soc. demokratična stranka.

Kakšno stališče zavzemamo v internacionalnem in v delavskem gibanju v državi SHS? Imamo jasno odrejeno internacionalno stališče v programu, ki ga je letošnji strankin kongres popolnil. Formalno naša stranka ni priključena ne II. ne III. Internacionali. Zaveda se svojih moči in smatra, da je predvsem potrebno reševati notranja vprašanja, ki jih imamo v državi SHS več ko preveč. Našo politiko odreja jasno določeno stališče tako proti skrajni desnici — ministerializmu in oportunistu — kakor tudi proti znanim boleznim levičarstva — proti pučizmu in nesmiselnim avanturam.

Radi tega bi lahko rekli, da tvori naša stranka marksistično sredino v proletarskem gibanju. Če na zunaj ni doslej jasno pokazala dovolj moči, je tega kriv težak položaj, ki ga ima stranka v boju proti desničarjem, ki jih ni sram nobenega še tako umazane sredstva, da bi stranko in njeno glasilo uničili. Naša stranka stremi postati središče vsega boja proti kapitalizmu. Zgrajena je na trdnih temeljih: finančno moč ji dajejo prostovoljni progresivni prispevki njenih članov, ki so sami delavci. Zato lahko v resnici vodi politiko delavskega razreda neodvisno od kapitalistov.

V Sloveniji je delavstvo že močen faktor v gospodarstvu. 30% prebivalstva tvorijo industrijski in obrtniški delavci, polovica kmečkega ljudstva pa ne najde dela in zaslužka na domačem posestvu in ga mora iskati drugod. V Sloveniji so torej take socialne razmere, da tvori proletariati iz mest in vasi ogromno večino prebivalstva. Zato so podani pogoji za močno delavsko gibanje, za močno proletarsko stranko. Ta večina slovenskega ljudstva pa je danes politično brez moči in v tem je vzrok, da je danes

Slovenija v krizi.

Ker več ko polovica prebivalstva, in to ravno ona, ki je najbolj tlačena, ni politično organizirana, zato je danes v Sloveniji taka kriza, da jo že kapitalisti priznavajo. Slovenski kapitalisti so pa tako naivni, da menijo, da bodo s papirnatiimi resolucijami, poslanimi v Beograd, rešili Slovenijo. Toda ravno te papirnatne resolucije bodo pokazale centralistični gospodi, da lahko brez skrbi izžema Slovenijo še nadalje. V Sloveniji so samo delavci in mali kmetje tisti faktor, ki je v stanju z razrednim bojem v najtesnejši zvezi s proletariatom in kmečkim ljudstvom na Hrvaškem, v Srbiji in internacionalni prisiliti centralistično gospodo, da objavi državne obračune, da pokaže številke centralističnega gospodarstva, da preneha z demontiranjem industrije in gospodarstva v prečanskih krajih ter da dihati delavcu in kmetu.

Da bi pa ta boj lahko uspešno vodili, moramo imeti močno politično organizacijo. Take organizacije pa še ne bo kmalu, če ne bodo delavci vstopili v njo. Zavedni se morajo organizirati. Načelo javnosti — javna kritika in javni računi — nas bo vodilo, da ne bomo delali napak. Ker stojijo stvari tako, zato ni razloga za obupanje, temveč delavci morajo vzeti politično stranko sami v roke — pa bo šlo! Sami morajo sodelovati, čitati, vzdrževati stranko s svojimi prispevki, agitirati za stranko in voditi jo. Samo tako bomo prišli iz porazov do zmag!

(Iz govora sodr. Klemenčiča na shodu na Vrhniki 17. t. m.)

Zvonimir Bernot:

Sleparji!

»Delavstvo naj voli po svojem prepričanju, toda pomagati mu moramo, da najde pravo prepričanje, tistim pa, ki so od nasprotnikov zapeljani, moramo odvzeti možnost glasovanja proti sebi.«

Kristanovska morala.

Slovenska zgodovina prvih desetletij svobode je imela najogabnejše ljudske sleparje v tistih duhovnikih, ki so izmamljali iz bolnikov na smrtni postelji razne daritve v pobožne namene. Marsikatera ženica je za plačilo v nebesih prikrajšala svoje otroke in sorodnike ter dala svoje imetje pobožnemu sleparju. Pošteni duhovniki so rekli: »Kako moreš delati kaj takega?« Slepar je pa odgovoril: »Moram, drugače ne dobim denarja. Potrebujem ga pa veliko. Odkar je svoboda, izgublja ljudstvo vero in vse duše zgubimo, če ne bomo imeli denarja za katoliška društva, domove itd. Drugače ljudje ne dajo denarja iz roki! Vse to delam v dober namen.« Tako se je izgovarjal slepar in je še dalje sleparil — dokler je bilo kaj takih ženic, ki so si na smrtni postelji s hranilnimi knjižicami kupovale nebesa.

Moderni sleparji so nekaj drugačni. Nič manj ogabni, pač pa bolj prebrisani. Sistem in moralo imajo isto. Vse za ljudstvo, vse za delavstvo, tako pravijo. Vsak dan in na vsakem oglu slišiš njih parolo: »Delavsko zbornico delavcem!« Ker pa delavstvo baje ničesar ne ve in ničesar ne zna, zato tudi ne ve, kaj je zanj dobro. Zato delavstvo ne sme imeti svobodne volilne pravice, ampak mora voliti tako, kakor hočejo oni, njegovi prijatelji. Tako pravijo. Zraven pa pravijo, da so socialisti! Fuji!

Ko mi je pred letom Jeram razlagal to kristanovsko moralo, sem mislil, da je le zapeljan, kajti dal si je dopovedati, da bi bil tak volilni red navadna sleparija, pa nič drugega. Danes ne mislim več tako, ker vidim, da se Jeram aktivno udeležuje pri volilnih sleparijah tako, da ga Kristanova »Del. politika« na polna usta hvali. Njegovo govorenje in pisanje o boju za resnico je bila torej hinavska laž, tako kakor pri tistih redkih, ki so šli pred njim v to blato (Svetek, Koren, Krušič, Böhm, Pastorek). Bil je prelahek, odletel je med pleve, tja, kjer se raztrgani podplati dvakrat plačujejo na račun »nevednih«, ki morajo hoditi raztrgani.

Pa kaj se bomo bavili s takimi švi-gašvagami. Poglejmo v stvar, za katero gre.

Aristokrati so se zgražali nad splošno volilno pravico prav na isti način, kakor komisariji iz Del. zbornice. Mi, ki smo dobri, mi, ki znamo, mi moramo odločevati, ne pa umazani delavci, ki nič ne razumejo.

Proti temu aristokratskemu naziranjju se je socialna demokracija z uspehom borila in izbojevala splošno volilno pravico za vse, ne le za modrokrvne aristokrate in polnožepne kapitaliste. Dandanes se niti kapitalistični političarji ne upajo več ugovarjati splošni volilni pravici, niti Žerjav ni tako nazadnjaški — pač pa imamo »socialiste«, ki se upajo s tem na dan.

A tudi ti se ne upajo, ampak so le volilni red napravili tak, da omogoča sleparstvu. Delavcem si ne upajo vzeti volilne pravice, pač pa jih hočejo za njih glasove ogoljufati. Ogoljufati, tako da bodo z nagoljufanimi in nakradenimi glasovi potem kazali, kako da je delavstvo za nje in za njihovo sleparksko politiko.

Orjunaško časopisje jih pri tem imenitno podpira. Navidezno piše proti sleparstvu, da bi delavci, ki sleparstva ne marajo, iz protesta proti sleparstvu šli voliti očete sleparjev. Kajti brez demokratiziranih bi se socialpatriotom ta sleparkski volilni red ne bil posrečil, demokratizirani in njih banke so pravi očetje tega sleparstva. Zato »Jutro« v svojih demagoških napadih sleparje pravzaprav brani, ko pravi, da so v volilnem redu izpustili kazenske določbe in da se jim zato ni treba bati kazni. To je toliko, kakor: »Le sleparite brez skrbi dalje!«

Ali mora biti za sleparstvo še posebej povedano, da bo kaznovano? Če kdo koga ogoljufa za njegov glas, ali to ni goljufija? Kakšno pravo imamo, če bi take goljufije ostale res ne-kaznovane?

Sicer pa pri delavstvu ne bodo ostale ne-kaznovane. Mnogim so te volitve že odprle oči, še več jih bo še izpregledalo med volitvami in po volitvah. Kristanovci se že zdaj zavedajo, da njih firme ne vlečejo, zato so na svoje glasovalne listke napisali le ime »Združena delavska strokovna zveza Jugoslavije«, nosilca te liste g. Franceta Svetka se pa niso upali natisniti. To je dokaz, da se zavedajo, kako delavstvo tega demagoga ceni.

Iz mnogih krajev pišejo delavci o goljufijah. Nikakor ni mogoče vsega popisati. Povsod se volilne kuverte takoj pri razdeljevanju zopet pobirajo, samo podpisati se mora vsak volilec, da je kuverto lastnoročno zalepil, potem pa mu jo vzamejo nezalepljeno. Če bi nič drugega ne bilo, že to je dovolj, kajti v vse take kuverte pridejo potem kristanovski glasovni listki.

Samo en slučaj naj bolj natanko opišemo.

Anton Šušteršič, mizar v ljubljanski pivovarni Union, bivši komunist in sedanjí kristanovec, je prinesel iz Unionske pisarne glasovnice v delavnice, zahteval od delavcev, da se podpišejo in pobral nezalepljene kuverte zopet nazaj. Če so se kje obotavljali, jim je rekel, da so že po vseh delavnicah podpisali in da oni potem tudi ne bodo odklonili podpisa. Tudi sodarno je imenoval, čeprav tam ni dobil nobenega podpisa. Delavci so pa le preveč lahkoverni in so mu ugodili, češ, če so drugi, zakaj bi tudi mi ne? Zvečer se je Šušteršič hvalil, da jih ima že dvesto.

Nekemu sodarju, ki se ni udal, je dal Šušteršič prazno kuverto, brez legitimacije. Ko je sodar zahteval legitimacijo, se je Šušteršič izgovarjal, da jo je pozabil v pisarni! Najbrž je pozabil v pisarni sploh vse legitimacije, tako da bi noben delavec ne volil, razen tistih, ki so mu kuverte s podpisom kar slepo vrnili in glasovali s tem za kristanovce. Kdor bi kuverto obdržal, a ne pogledal, če je v njej legitimacija, bi ne mogel voliti — pozneje bi Šušteršič gotovo ne priznal več, da je legitimacijo pozabil v pisarni. Delavci so prevarani in nič čudnega ni, če se dajo prevarati! Izrecno mi je eden rekel: »Na tako sleparstvo ni mogel nihče misliti, zato so se mu le redki uprli! Pošten delavec pač ne pride na to, da ga bo sodelavec tako osleparil.«

Gospoda iz Delavske zbornice se dela lepo in razpošilja okroglice, da

raznašalci kuvert ne smejo nazaj jemati, ne agitiirati itd. Ali ni prišla ta okroglica nekoliko prepozno? Kaj se delate lepe, da o tem prej niste vedeli? Saj ste zaupnike tako učili! Saj ste od vsega početka imeli ta namen, in še zdaj, ko Uratnik že priznava, da to ni prav, še vedno dostavlja:

»Sicer pa nisem pristaš popolne demokracije, ki omogoča, da bi tisti, ki ne vedo, kaj je Delavska zbornica, izročili to zbornico v neprave roke. Kdor je zaveden, bo volil po svoji volji, nezavednim pa odrekam pravico sodelovanja.«

Tako je govoril Uratnik še 17. t. m., ko so se sleparstva že tudi »nezavednim« gabila. Med »nezavedne« šteje Uratnik menda tudi tiste, ki so jih razni šušteršiči počakali za plotom goljufije in omamili, ker delavci v svoji preprosti poštenosti niso mogli računati na tako prebrisano sleparstvo.

Sicer je pa g. Fr. Svetek na sestanku 10. t. m. zaupnikom izrecno naročal, naj poberejo kuverte nezalepljene in še to je pripomnil zraven, da pač ne bo mogoče pomagati, če bo kdo vrnil že zalepljeno. To se pravi, če bo kak delavec vendarle zalepil kuverto, (kakor mora s svojim podpisom vsak potrditi!) mu zato ne bo mogoče vzeti glavo — žalostno, kaj?

Taki so ti poštenjakoviči! Sami šušteršiči se tega tudi izmisliti ne bi mogli — že iz sistema se vidi, da je izhajal pouk o sleparstvu iz volilnih krogov. Pozivam gospode, da me tožijo, prilike sem jim v tem članku dal dovolj!

Te volitve so podlo sleparstvo in nikakor ne bodo mogle obveljati. Vršiti se bodo morale pravilno, najbolje s kroglicami.

Razno.

r Trboveljska premogokopna družba je začela odpuščati delavce. Pravi, da mora omejiti produkcijo premoga, ker nima odjemalcev zanj. Redukcija se je pričela s tem, da je bilo upokojenih večje število starejših rudarjev, ki bodo morali zdaj živeti z malenkostnimi pokojninami. Ljudje, ki poznajo razmere pri Trb. prem. družbi, pravijo, da nima skoraj nobene zaloge nakopanega premoga. Redukcija torej nima nobenega drugega namena, kakor da bo TPD skušala ustrašovati z njo rudarje, da se ne bi upirali znižanju mezd. Znižanje rudarskih mezd hoče torej doseči TPD. — Tudi, če bi imela TPD velike zaloge premoga, ne bi bila upravičena začeti z redukcijo zaposlenih delavcev in znižanjem plač. Dokazano je iz bilančnih zaključkov, ki jih je objavila TPD sama, da ima velikanske dobičke. Zniža naj torej profit, pa bo premog cenejši, uporaba premoga večja in tako bo seveda tudi produkcija morala rasti. — Dati javnosti statistični material, s katerim bi bilo mogoče vso javnost prepričati, da gleda TPD le na profit in torej na tak način spraviti vso pošteno javnost, predvsem pa ves proletariati, v fronto proti TPD, to bi bila naloga Delavske zbornice. Ne vemo pa niti za eno samo znamenje, ki bi kazalo, da se Delavska zbornica bavi s tem vprašanjem. Gospodje pri Delavski zbornici so zaposleni z agitacijo za kristanovsko listo »združenih strokovnih organizacij«, ne pa z delom, za katerega so od vsega delavstva plačani.

r Naši shodi. Dne 15. t. m. je imel s. Leskošek shod v Libojah, na katerem je obrazložil navzočnim pomen volitev v Delavsko zbornico. Delavstvo se je izreklo soglasno za socialdemokratično listo in je s tem obsodilo kapitalist, sorodstvo desnega in levega oportunistima. — Dne 19. t. m. je bil shod v Štorah. Na tem shodu je bila udeležba taka, kakršne že par let ne pomnimo. Prostori pri Sikošku so bili premajhni. S. Leskošek je temeljito razkrinjal vse stranke, ki se skrivajo pod raznovrstnimi firmami kot »nepolitične« in kujejo iz teh volitev politični kapital. V Štorah bo večina delavstva glasovala za edino pravo delavsko listo, katere nosilec je Miroslav Pevec. Kristanovec nič ne pomaga več lagati, ljudje jih spoznavajo povsod. — V nedeljo (24. t. m.) bo shod v Mežici. Referiral bo sodr. Al. Le-

skošek. Udeleženi naj se ga tudi Podpečani in Črnjani.

r Volilne sleparije. 15. t. m. je uradnik celjske ekspoziture OUZD g. Vebber dostavil tvrdki »Zlatarka« volilne kuverte in glasovnice. Oddal jih je zaupnikom Ivanu Svetlinu, Evst. Jegrišniku in Fr. Ochsnu. Z Vebrom je prišel tudi znani kristanovec Ciril Böhm. Kuverte so bile delavcem razdeljene brez glasovnic, zahtevali pa so, da se morajo vsi delavci takoj podpisati in oddati kuverte, ker da jih mora zaupnik Svetlin takoj odnesti h g. Korenu. Pri tej razdelitvi je naš sodr. Anton Goršek opazil, da je dobil le prazno kuverto, brez glasovnice in glasovalnega listka. Javil je to naši okrožni organizaciji v Celju. V ponedeljek (18. t. m.) sta ss. Leskošek in Vrečer po izjavi zaupnika Svetlina ugotovila, da je dobil navodilo, naj razdeli le kuverte same v podpis, glasovnice mora obdržati doma, podpisane kuverte pa takoj zopet pobrati in jih odnesti z glasovnicami vred g. Korenu. Ss. Leskošek in Vrečer sta šla radi tega k upravitelju ekspoziture, ki se je izgovarjal, da ni dal nikomur takih navodil in da Böhm vedno zasleduje tistega, ki raznaša kuverte in glasovnice po obratih. Interesantno je, da Böhm vedno ve, kdaj se raznašajo glasovnice. — V tvornici Gatej & drug se je glasovanje na podoben način že izvršilo. — Pri tvrdki Pacchiaffo & brata Knez so od delavcev izsiljevali kristanovci podpise, češ, da gre za nekaj radi bolniške blagajne. Nekateri niti niso vedeli, da gre za volitve v Delavsko zbornico. Tudi tukaj je bil udeležen Böhm. — Pri Westnu so kristanovci priredili delavsko akademijo, na kateri je predaval dr. Tuma. Po predavanju so izvolili tri zaupnike. G. Westen jih je priznal. S tem so ti trije dobili polnomoč, da so dvignili za 1200 volilcev kuverte in glasovnice. Glasovnice in kuverte so delili na shodu pri »Jugoslovanu«. Zahtevali so takoj podpise in kuverte in glasovnice takoj zopet odnesli. — V Štorah v šamotni tovarni so kristanovci vedeli, da ne bo zanje nič glasov, zato pa so izdali navodilo: vsak naj listek, na katerem se podpiše v potrdilo, da je kuverto sam zalepil, odtrga in v kuverto vtakne. Mnogi so tako tudi napravili. — To v vednost glavnemu volilnemu odboru, zlasti pa vsem delavcem, da se bodo znali čuvati socialpatriotskih in vseh drugih sleparjev.

r Aretacije komunistov. V Belgradu je bilo aretiranih veliko število komunističnih voditeljev, med njimi, kakor poročajo, tudi bivša poslanca Novaković in dr. S. Marković. Buržoazija se igra z njimi kakor mačka z mišjo: zapre jih, pa jih zopet izpusti. Bodisi so krivi tega različni agenti provokaterji, ki se jih nikakor ne morejo iznebiti — ali pa so v zvezi z aretacijami, kakor zatrjujejo drugi, socialpatrioti, ki bi se na tak način radi iznebili voditeljev, da spravijo zapuščene delavce v svoj tabor. Tisti, ki zagovarjajo to vest, se opirajo predvsem na to, da so bili zadnje dni aretirani predvsem voditelji neodvisnih strokovnih organizacij, ki v Srbiji doslej niso bile razpuščene.

ŽIKA

je najboljša žitna kava!

„Pod lipo“ in še marsikaj.

(Da se ne pozabi!)

Ce je pri nastopu podliparskih »kroničarjev« zamisljal on na eno oko, zakaj bi si pa podliparji ne dali zavezati obeh oces, ko nastopi on, Tone Kristan, da pobije s svojo fračo Goliatu — slovensko delavstvo! Kocmur je včasih rekel: »Enookce je med slepci kralj.« Kdo pod lipo je kralj in kdo slepec, uganite! Včasih naletiš na slepeca, ki zavida sotrpino — hromeu na nasprotnem vogalu hiše, ker ima več uspeha nega on, slepec. (So slepci, ki vidijo.) V podliparstvu je kakor v tisti povesti o slepecu: kako je hromeček tekkel za mutcem, ki je na vse gric kričal na pomaganje.

»Naprej je zadudljaj šramel tercet. Cim je bilo te španske muzike konec, je nastopil glavni junak s harmoniko lastne konstrukcije na vse glase in base. Meh se je napihnil, zabobnelo je in zagrmelo da nikoli tako. Akustika pod lipo pa ni kaj prida za take vrste produkcije: je preveč na vse strani odprto in zelena trata ne daje prave resonance. V teatru se lepše vidi in sliši. Teater pod lipo je pa tako, tako.

Take misli in občutke vzbujajo čitanje »Vzrokov in še marsičesa«. V trgovini je po meščanskih pojnih špekulativnost sama ob sebi razumljiva, v kritiki bi se pa še najbolj buržujski zgodovinar branil očitka, da so njegova dela špekulativna. Zgodovinar,

r Sodr. Bernot je za klerikalce — tako je govoril Svetek na shodu v Zagorju 17. t. m. in morda tudi kje drugod. Da je to res, za to da ima pričo, rudarja Žlabornika v Črni. Da ne bodo uganjali še dalje demagogije s tem, bomo tu povedali, kako je do te govornice prišlo. Med nekim privatnim pogovorom so nekateri sodrugi izrekli bojazen, da naše liste za volitve v Delavsko zbornico socialpatrioti gotovo ne bodo hoteli potrditi in da bi morala naša stranka v tem slučaju organizirati bojko pri volitvah v Delavsko zbornico. Sodr. Bernot pa je trdil, da se morajo socialisti na vsak način udeležiti volitev, da varujejo delavsko samoupravo, ki je dana z volilno pravico. Bojkotirati volitve po njegovem ni socialistično, če bi našim organizacijam socialpatrioti tudi vzeli pravico do samostojne kandidature, bo rajši volil klerikalce, kakor volitve bojkotiral. Nikoli pa se o tem ni sklepalo, ker smo predobro vedeli, da bodo imeli socialpatrioti respekt pred našo listo. — Kako upravičeni pa so socialpatrioti očitati drugim prijateljstvo s klerikalci dokazuje to: 1. da so v prvi kuriji (pri skupini priv. nameščencev) sklenili kompromis s klerikalci; 2. da so klerikalcem ponujali kompromis tudi v splošni (delavski) kuriji, tik pred božičnimi prazniki so še ponujali klerikalcem 15 mest v delavski in 3 mesta v nameščenski skupini; 3. da članice naše stranke v Delavski zbornici niso hoteli nastavitvi, klerikalca so pa; 4. da so šli pri ljubljanskih volitvah že večkrat s klerikalci v kompromis. Itd. Če bi mi samostojno ne nastopili, bi bilo pa prišlo do kompromisa tudi v splošni (delavski) kuriji. — To je prav taka demagogija kakor tista, ko so sodr. Bernotu očitali, da je bil urednik »Mira«. Pa niso mogli prinese niti sence dokaza, zato se pa izvijali, da bi to ne bilo nič nečastnega za sodr. Bernota, čeprav so mu hoteli tudi s tem očitkom vzeti čast pred socialističnim proletariatom. Z lažjo si hočejo pomagati, ker so z resnico vedno v sporu.

r Pribečevič v Ljubljani. V nedeljo je govoril glavni voditelj samostojnih demokratov Svetozar Pribečevič, na javnem shodu v Ljubljani. Radovednežev je bilo na shodu seveda mnogo, povedal jim pa Pribečevič ni nič drugega, kakor nam pripovedujeta »Jutro« in »Slovenski Narod« vsak dan. Zapomniti pa si moramo zlasti njegovo izjavo, da je njegova stranka (SDS) vedno odločno za zakon o zaščiti države, interesantno pa je, da s shoda ni bila poslana kralju udanostna brzojavka. To je bilo pri demokratih doslej v praksi.

Znani švigašvaga g. Rudolf Golouh se je razkorajil in v Kristanovi Politiki izjavil, da ta list ni glasilo posameznikov, ampak on da je njegov glavni urednik in kot tak, da je odgovoren edinole »Centralnemu delavskemu svetu«. Tega pa ni povedal, kdo sedi v tem svetu, kdo je ta svet postavil, kdo mu je dal denar itd. Pač pa smo zadnjič čitali, da je Kristan razlagal na shodu, kako je nastavljal g. Pastorka, vemo, da je nastavljal tudi druge, da tudi odstavlja in sploh, da tam gospodari po svoje. Morebiti dela to g. Kristan pod komando g. R. Golouha? Lahko mogoče, kajti iz izjave v Kristanovi Politiki izgleda, da je Golouh res velik gospod. Golouh je naročil Kristanu, naj prestavi Golouha iz Zveze gospodarskih združenj v uredništvo Golouhove Politike. Tako nekako je bilo, če smemo Golouhu verjeti.

Mi pa Golouhu ničesar ne verjamemo. Golouh namreč laže, pa ne le enkrat, ampak ga že dolgo poznamo. Ne le, kakor smo pred

tudi tisti, ki le pravi, da je zgodovinar, mora biti še bolj — toda ne, to je premalo, biti mora sploh popolnoma objektivni, če hoče veljati za resničnega kroničarja. Toliko bolj, če ima namen, podati tudi svojo sliko. To je pa zelo težko, skoro nemogoče.

Splošno velja za najboljšega tisti fotograf, ki zna najbolj retuširati mozolje, bradavice in druge take tvore parazitarne narave. Kdor to zna, dela dober »kšeft«. »Znat« se mora, je rekel Ravnik, tako vsaj pripovedujejo starejši ljubljanci. Slavnemu nemški slikar Adolf Menzel se je zelo zameril cesarju Viljemu, ker je njegovo znamenje Avgusto Viktorijo naslikal tako, kakršna je res bila: z brazgotinami na obrazu.

Kristan pa ni fotograf, pa vendar zna. Pa še kako! V avstrijskih čitankah za ljudsko šolo — oprostite, če citiram samo te — so Avstriji povsod zmagovali. Nadvojvoda Karl je namlatil Napoleona, Zitterer de Casa Cavalcina, (prosim, Slovenec!) Franjo Josip Piemontezarjev in še Pruse pri Kraljevem gradu, sploh: vsepovsod same zmage. Rudolf I. je svetnik, Marija Terezija je bila najbolj krepstna žena in vladarica, Jožef II. je bil kmetijec skoraj kakor Pucelj ali Radič itd. Če bi šlo po želji takih »zgodovinarjev«, bi morali Celjani n. pr., ki so podrli Jožefov spomenik, s pekom Korenom vred v luknjo.

S tako »zgodovino« so krmili šolsko mladino. Ta sicer ni mižala z obema očesoma

dve leti dokazali, ko je lagal o reviziji »Sloga«, pa je pozabil, kako smo ga prijeli za jezik in pogrevali tisto laž zopet v Kristanovi Politiki. Ne le tako, on laže tudi kvaficirano. On je bil tisti smešni poslanec, ki je na kongresu l. 1921 edini nastopil za strankinega tajnika, ko ta ni hotel povedati imena tistega umazanega poslanca, ki stranki ne le ni plačal prispevka, ampak mu je predujma 5000 K je še ni povrnil; delegati so hoteli vedeti za ime, tajnik je pa hotel preko kongresovega sklepa, da se da vsem umazanem rok in šele potem naj se objavijo njih imena, če ne bodo storili svoje dolžnosti. Edini Golouh je takrat zagovarjal tajnikovo stališče in delegati so iz tega spoznali, da se je izdal, da je baš on tisti. In še pozneje tudi ni plačal in je bilo njegovo ime kot tako res objavljeno. Ko so pa začeli ti tihi gonjo proti »Slogi«, je bilo naše potrpežljivosti konec in izročili smo zadevo advokatu. In veste, kako je ta poštnjak odgovoril? Pravi, da tistih 5000 K ni prejel kot posojilo, ampak povračilo stroškov pri agitaciji in za dokaz navaja, da ni podpisal menice! Če židje tako delajo, pravijo ljudje, da so čifuti, če pa soc. poslanci tako delajo, kako jim bomo rekli? Nič posebnega! Golouh ni čifut, ampak urednik »Del. politike«, kakor je g. Pastorek glavni upravnik, g. Svetek glavni agitator, g. Kristan pa glavno zadržanje tega lista. G. komunist Sedej pa je le urednik in kot urednik tega lista ima pravico govoriti, da je urednikov poklic — lagati. Težbe radi teh očitkov se vlagajo proti Zvonimiru Bernotu, ki se upravičeno razburja, če pišejo in govorijo o konkurzu »Sloga« tisti poslanci, ki so skupaj dolžni stranki nad 100.000 K iz tistih časov, ko je bila krona več kot zdej dinar. Delavci so morali za te umazance plačevati, zdaj se morajo pa z naporom vseh sil boriti proti sleparstvu, s katerim se ti umazanci skušajo obdržati pri koritih Delavske zbornice.

Kons. društvo za Slovenijo ni v konkurzu, člane pa izgublja stalno. Pri »Slogi« je narobe. Glede likvidnosti bi bilo pa še vse drugače in še nedavno so korunovci razlagali, da bi bilo Kons. društva takoj konec, če bi Kristanova banka odpovedala kredit. Ali se razumemo? Pri tem pa »Sloga« ni nikdar prodajala klobas po 10 Din, ki bi jih kupila po 4, kakor ste delali pri vas. In vendar je »Sloga«, odkar je v konkurzu, odplačala Warletzu že eno petino dolga. V kratkem bo že zopet toliko. Če bi pa naši ljudje napravili v Kons. društvu tako, kakor ste vi s »Slogo«, bi bila »Sloga« že davno velika, vaš zadruga pa ne le v konkurzu, ampak tudi na bobnu. A mi vašemu zgledu ne bomo sledili, tako umazano gonjo prepuščamo vam.

r Značilna izjema. Za volitve v »Delavsko zbornico« so izdale vse stranke, ki kandidirajo, svoje glasovnice, ki se pri vseh glasijo: glasujem za listo, ki jo je vložila ta in ta organizacija in katere nosilec je ta in ta. Edino socialpatrioti so napravili izjemo, njih glasovnice se namreč glasijo: glasujem za listo združenih strokovnih organizacij — nosilca liste, Svetka, pa ne omenjajo. Dobro se zavedajo, kako »privlačno« silo ima to ime med delavstvom, zato so ga sami zatajili!

Po večkratni smrti se je naša stranka Kristanovcem zopet prikazala. Torej se čudeži še godijo! Kristanova Politika piše o nas, da so »Bernotovci v Trbovljah sklenili iti z njim skupaj v volitve, enako tudi na Vrhniki, tam so »delavci Bernotove struje silno ogorčeni na svoje vodstvo.« Itd. Torej smo zopet vstali od mrtvih in pomagamo Kristanu do zmage. — Zraven pa pravijo, da je naša lista neveljavna. I gotovo, če smo mrtvi...

r Za šalo in za res. Če prosi podjetnik, da bi smel vzeti v službo ali pa v službi obdržati delavca, tujega državljana, se mora vsesti in napisati prošnjo, ki roma potem od Poncija do Pilata. Na tej poti je dobi tudi Delavska zbornica, da se izjavi, če in zakaj zaposlitev dotičnega delavstva priporoča ali odklanja. Preden se izjavi, mora vprašati državno posredovalnico za delo, če je kaj delavcev-domačinov tiste stroke nezaposlenih. Pravilno bi bilo, da bi vprašali tudi strokovne organizacije. Da so se koruzni socialisti že večkrat trudili, spraviti kakega neljubega jim delavca čez mejo ali pa ob kruh, ker mu drugače niso mogli do živga, nam ni treba še posebej pripovedovati. Udarniške metode socialpatriotov so splošno znane. Vse drugačna pa je ta branža, ka-

kakor podliparji, ampak je sprejela vse — kar je pri mladi otroški duši razumljivo — za čisto in golo resnico. Podliparji pa spijo z odprtimi očmi kakor zajci, da jim štrlijo samo ušesa iz zelnjaka.

Nič boljše ni bilo s poukom zgodovine v srednjih šolah. Ali je Kristan hodil v srednjo šolo, ne vem. Najbrže je, ker je včasih, tako pripovedujejo, rad latinsko citiral, kar so drugi »seve« še bolj »latinsko« slišali in razumeli. Njegovi »Vzroki« so v »marsikaterem« pogledu hudo-latinski. O, on je dober retušar, ki zna zabrisati ne samo politične mozole in bradavice, ampak tudi škrofeljne in bezgavke. Le to je hudimani, da jih na drugih ne retušira rad!

Kakor se vidi, nam latinske šole niso dale posebnih zgodovinarjev, posebno ne izmed onih, ki so šli skozi retorto trgovskih učilnic. Sicer pa nam šola sama ne daje nobenega »patenta« na solidnost. Dokazujejo nam to zgodovinarji — abecedarji, ki so, če ne v drugem, pa v tem, da resnico rajši zamolčijo, nego da bi jo potvrdili. Par primerov Jak. Dimnik: Cesar Franc Jožef; neki drugi: »Avstrijska slava; Nace Mihevc: Z marelo križem sveta; Jože Kopac: Otroci in še marsikaj. Nauk iz tega: nobena šola od otroških vrtec do univerze ne more vzgojiti trdnih in resnicoljubnih značajev, če v šolah uče, da je črno belo in narobe. Te temeljne resnice nam še Kristan ne utaja.

Pri šolah, zlasti univerzah, pa se malo pomudimo! — Svoboda univerz je bila včasih

dar gre za delavca, ki ni — delavec. Z jezikom so n. pr. celo antiklerikalni gromovniki, kadar jim boljše kaže, pa znajo stisniti rep med noge in se potuhiti. — Nekje na »ajerskem« živi bogat nemški aristokrat Pravijsko, da je knez. Na svojem gradu ima dvornega kaplana, ki ni naš državljan, da mu izprašuje kosmato vest in daje, kakor se spodobi, odvezo v nebesih in na zemlji. Nekomu to ni bilo všeč, pa je naznanil zadevo državnim oblastim, od koder so pisali, da mora kaplan zapustiti našo državo. Knez se je v skrbi za svojo grešno dušo vsedel in napisal prošnjo, ki je priromala tudi v Delavsko zbornico v Ljubljani na Poljansko cesto. Ravnatelj zbornice, g. Kopač, prileten gospod in star »narodni borec« je urneje kakor takrat, ko je bil še narodni poslanec — o, od tega je že dolgo, oh, kje so tisti lepi časi!... — je torej urao skočil na noge, če ne na »tramvaj«, pa je odnesel prošnjo v škofijski dvorec, kjer imajo kaplani svojo strokovno organizacijo. Pri državni posredovalnici za delo ni bil noben »Hofkaplan« prijavljen kot brezposeln. V škofijskem dvorcu so povedali, da je na Slovenskem veliko pomanjkanje delavcev, pardon, duhovnikov. Mi vemo, da »Slovenec« in »Domoljub« vedno tarnata, kako slabo da se duhovnikom godi na Slovenskem, v Del. zbornici pa tega ne vedo. Knezovo prošnjo so rešili tako, da naj tisti kaplan kar ostane, ker je na Slovenskem premalo duhovnikov. — Še to torej naj pride v zgodovino dosedanjega resnega dela sedanje Del. zbornice, ki je bila, kakor se nekdo v »Ujed. železničarju« sam hvali: vedno na višini položaja.

r Karkršen je terorizem povsod, res ni varno pošiljati kuverte kar tako. Zberite jih na varno mesto, dogovorite se s sosednjimi organizacijami in pošljite skupno v delavske centre, ki so bližje proti Ljubljani, od tam jih bodo pa naši sodrugi železničarji spravili v Ljubljano. Po pošti nikakor ne pošiljajte!

Naši zaupniki naj gredo in podpisane kuverte poberejo od delavcev, to je dovoljeno. Nikakor pa ne smejo koga siliti, da bi jim kuverte oddal. Agitirajo naj agilno za našo listo, vendar pa ne smejo nastopati teroristično ali izvabljati kuvert z zvijačami in goljufigo. Poskrbijo naj, da bo dobil vsak volilec tiskani glasovalni listek za socialdemokratsko listo.

Glavni volilni odbor ne sme dobiti nobene podpisane kuverte pred 2. februarjem, krajevni volilni odbori pa sploh nimajo pravice sprejemati kuverte.

KJE SE KUPI?
Le pri tvrdki
Josip Petelinč
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Najboljši šifralni stroj za ročinsko ali obročno rabo, v celovito značilno zgradbo.
Gritzner - Adler - Phonix.
Istotam nososmezne dele za stroje in kolesa, igle, olje, jermeni, premalika.
Pouk o vezanju na stroj brez učitelja!
Večletna garancija! Ni vel ko! Na malo!

Dopisi.

TRBOVLJE. 10. januarja je bil pri nas shod. Vršil se je na dvorišču ge. Pravdičeve, sklicala ga je pa opozicija bivših neodvisnih, tistih, ki so uvideli polom, v katerega so zašli s kompromisom, katerega so naredili s kristanovci za obč. volitve. Postalo jim je neprijetno, ko so opazili, da jih zavedni rudarji zapuščajo in pristopajo k novo ojačeni Jugosl. soc. dem. stranki in Kmetško del. zvezi. Sklicali so shod, da se

sih prava punčica v očesu proletariata. Danes marsikdo pravi, pri nas vsaj: »Kaj me briga univerza, jaz sem delavec!« Tako je danes. Včasih, ni še dolgo tega, je bilo drugače. Po zaslugi izobraženih in poštvalnih mož. Bili so časi, ko so stali študenti z delavci ramo ob ramo na barikadah. Pa tudi taki časi, da je tlak odmeval od težkih korakov delavskih bataljonov za svobodo univerz! Danes se to pri nas sliši kakor pravljica...

Kako je včasih završalo med delavstvom, če se je vlada lotila profesorja, ki ni mislil in učil po njeni volji! Ljubljana, Zagreb, Beograd so nam gotovo bližje kakor n. pr. Gradec, Dunaj, Innsbruck, Jena. Vprašajte stare sodruga, kakšne spomine jim vzbujajo imena teh nam popolnoma tujih krajev. Imenovali bodo Wahrunda, Häckla, Ferrija in druge. Vsako teh imen je zgodovina zase, ki jo starejši sodrugi dobro poznajo. Kaj je pa današnja Soc. partija Jugoslavije pod protektoratom Kristana — Koruna — Uratnika storila resnega zoper preganjanje učiteljev in profesorjev pod PP režimom? (Znano pa je, da je n. pr. Svetek na javnem shodu za časa PP režima govoril o pripravljenem vagonu za učitelja, ki je poštvalen socialist in sobojevnik ročnega proletariata.) Kaj je storila? Trikrat nič! Tista limonada v »Socialistu« je bila kar tako, zaradi lepšega, figovo pero.

(Dalje prih.)

izvlečejo iz godlje, v katero so zašli po za-
slugi »revolucionarjev« Stuklja, Sedeja, Ma-
kuca, Pliberška, Čepelnika i. dr. Mi, člani
JSDS in KDZ, pravimo, da niso zašli v to
godljo le po zaslugi prej omenjenih vodite-
ljev, ampak v glavnem po svoji krivdi. Tudi
nas so hoteli imeti razni voditelji samo za
to, da bi pri vsakih volitvah slepo glasovali
zanje, da bi nas imeli, kakor pravijo Nemci
za svoj »Stimmvieh«. In smo to tudi bili,
dokler nismo slepega zaupanja v papeštvo
zamenjali za javno kontrolo in prijeli sami
za delo rešitve proletariata s svojimi roka-
mi, združeni v JSDS in KDZ. Zjasnilo se
nam je — in rešili smo se sugestije vodite-
ljev. Radovedni smo, kdaj se bodo rešili ru-
darji pri opoziciji neodvisnih sugestije raz-
nih Čepelnikov in drugih voditeljskih Pe-
trov in Pavlov in kdaj bodo našli pot, ki jo
je že našlo mnogo zavednih bivših neodvis-
nih: v JSDS, ki edina deluje in izvršuje so-
cialistični program, ki ga je začrtal naš ve-
liki učitelj Karl Marks. Ne bi poročal o po-
lomljeni na shodu, ki so jo doživeli Krušič,
Klenovšek in drugi z Marzelom vred, če ne
bi bilo »Jutro« tako zavito poročalo, češ, no-
bened govornik ni mogel navzočih ogreti in
kakor da bi trboveljski proletariati drvel za
jutrovske-orjunaško Žerjavovo Neodvisno
listo. Na shodu je govoril najprej Kermav-
ner, visokošolec iz Ljubljane. Govoril je o
komunalnem programu in rekel, da se s
skrpucano enotno listo Kristanovih »so-
cialistov« in bivših neodvisnih ne bo bavil, do-
kler se ne oglašajo drugi. Ni si bil na jas-
nem, kakega prepričanja je večina zboro-
valcev. Za njim je govoril g. Klenovšek, ki
je zagovarjal kompromis, sklenjen 3. decem-
bra za zeleno mizo, češ, saj smo se vendar
združili! Svaril je navzoče pred znano kle-
rikalce ali jutrovcem. Tretji je govoril neki
Marzel, ki je na dolgo in široko razlagal
slabosti kompromisa. (Imenoval ga je ri-
čet.) Dokler je govoril proti temu ričetu,
mu je tu in tam kdo priklimal v znak prizna-
nja, naši člani pa so mirno in trezno poslu-
šali in presojevali in na govornikovo vpra-
sanje, če pojdejo zborovalci v kompromis, je
zadonelo: ne! Ko je pa govornik spremenil
svojo barvo in začel sam v ričet, da mu je
brizgal v škornje, čeprav je imel precej vi-
soke (zašel je namreč v ričet pri Delavski
zbornici) so mu še njegovi pristaši opozicio-
nalci pri neodvisnih, odpovedali pokorščino
in nekateri so mu klicali: Ali si jo spet še
ti poži? Končno je dobil besedo naš sodrug
Štruc, rudar v Trbovljah, ki je pravilno po-
kazal na 35-letno delovanje raznih vodite-
ljev, na »uspehe« kompromisov, ki so pri-
nesli toliko dobrega, da so razni voditelji za
delavske žulje obogatili, proletariati pa raz-
gnali na vse vetrove, ker so se bali, da bi
segel proletariati sam v parlament, prav ta-
ko pa tudi v konsumna društva in druge
organizacije. Na kristanovsko iniciativo so
nas razgnali, danes bi nas radi pa zopet pod
njegovo komando »združili«. Če so krista-
novci bojijo zmage klerikalcev, nastane vpra-
sanje, kdo bo tega kriv. Odgovor iz mase:
klerikalci kompromisariji! Naši člani so jih
spoznali, kdor se ni hotel ukloniti javni
kontroli, je moral oditi, kajti mi ne odsto-
pimo od programa niti za korak, to se pravi:
ne gremo v kompromis, mi gremo v
volitve samostojno, kdor hoče javno kontrolo
nad delom v parlamentu, občini in v Delav-
ski zbornici, naj glasuje za socialdemokra-
tično listo. Marzel agitira za ričet v Delav-
ski zbornici, naš govornik, sodr. Štruc, se
mu čudi, zakaj se ni magnatov pri Delavski
zbornici dotaknil niti z besedo, čeprav so
sedanji komisariji v Delavski zbornici iz-
ključili neodvisne organizacije iz registra-
cije Delavske zbornice v Belgradu, kjer to-
rej neodvisni niti kandidirati ne bodo mo-
gli po krivdi socialpatriotov. Mi smo dosle-
dni, tudi pri volitvah v Delavsko zbornico
nečemo paktirati z agenti kapitala! Mo-
žica je z glasnimi živio klici odgovarjala, zato
je pri nas kompromisarska lista položena
na mrtvaški oder. — Rudar.

Dragoceno darilo za vse

ljudi nam daje mati zemlja v zdravilnih ze-
liščih, katere rodi v naš blagor. Iz takih ko-
ristnih zelišč je sestavljeno že 27 let pri-

Kupujte pri trdkah, ki oglašajo v našem listu!

Žimnice

matrace, posteljne mreže, železne
postelje (zložljive), otomane, di-
vane in tapetniške izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan, tapetnik, Ljubljana

Krekov trg 7 (poleg Mestnega doma)

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Franciščanska ulica šte. 6

registrirana zadruga s omejeno zavezo,

Tiskovine

za šola, izpustne in urada, najmodernejša plakata in vabila za veselice,
letne naključke. Najmodernejša uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

STEREOTIPIJA LITOGRFIJA

TRBOVLJE. Delavec, dobro premisli, kdo
naj zastopa tvoje interese v Delavsko zbor-
nico — ravno zaaj sem premisljeval, ko sem
čital »Del. km. list«. Kadi nezahisano reak-
cionarnega voilnega reda, ki so ga skovali
socialpatrioti sporazumno z demokratarji-
žerjavovci in radi gruega izdajstva, ki so ga
izvršili Stukelj, Makuc in Sedej nad revo-
lucionarnim delavstvom, skupina okoli »Del.
km. list« pri ten volitvah v Delavsko zbor-
nico ne bo mogla samostojno in po volji
svojih pristašev nastopiti. Težko mi je raz-
umeti »Del. km. list«, ki obsoja dosedanje
delo Delavske zbornice in daje dosedanjam
njenim od vlade imenovanim komisarjem
nezaupnico — obenem pa agitira za listo
sedanjih gospodarjev Delavske zbornice —
socialpatriotov in s tem torej preklicuje, kar
o njim slabega piše. To ni dosledno, pa tudi
resno ni! Če agitiraš zanje, odobravaš tudi
sedanji reakcionarni voilni red in vse dru-
go! S tem ti je vseč, da kandidirati ne smeš
v Delavsko zbornico po svoji volji, plačevati
pa smeš. Voditelji pri »Del. km. listu« se
sklicujejo na to, da boste imeli kontrolo v
Delavski zbornici. Ni kontrole, kjer vlada
tajna diplomacija, ki ne trpi nobene kon-
trole nad seboj. Kapitalistično sorodstvo pa
vlada s pomočjo tajne diplomacije in bo z
njo obvladalo tudi vas. Kako morete agiti-
rati za listo ljudi, ki imajo višjo zaščito nad
seboj, ne samo finančno od Kristana! V
članku, v katerem pišete, da je bil s. J. Žor-
ga aretiran v Trbovljah, češ, da je imel taj-
ne sestanke, pišete tudi, da je Krušič kar
pihal od jeze, ko je uvidel, da pri ob-
volitvah ne bo skupne liste in da je žandarme-
rija njegovo jezo razumela, Žorga je bil pa
aretiran — pa kljub temu še agitirate za so-
cialpatrote, ki se imenujejo »združene de-
lavske strokovne organizacije«. — Če opa-
zujete volilno gibanje v Trbovljah, sliši po-
vsod delavce, tudi take, ki pravijo, da gredo
v volitve skupaj s socialpatroti, kako spra-
šujejo, čemu se volitve ne vrše s kroglicami
kakor pri parlamentarnih ali ob-
volitvah. To je znak, da je delavstvo prisiljeno pri-
znati, da je volilni sistem, ki ga je uvedla
najbolj reakcionarna meščanska stranka,
pravičnejši, ko oni, ki so ga sklenili ljudje,
ki se držejo imenovati se socialiste, so pa
socialpatroti, ki so vložili listo »združenih
strok. organizacij in katere prvi kandidat
(nosilec liste) je znani Fr. Svetek. In v zve-
zi s tem se kar vprašamo: kdo ustvarja to-
rej med delavstvom orjunaše, klerikalce,
brezbrižne itd? Uratnik pa si upa v Tr-
bovljah na shodu razlagati zgodbo o sedmih
palicah, kako da so močne, če so skupaj zve-
zane, vsaka posebej se da pa lahko zlomiti.
Na članskem sestanku 14. t. m. svojih ljudi
je pa pozabil na svoje razlage, ko je zahte-
val: ločiti se morate! Iz ene organizacije sta
nastali dve — torej kdo razbija? Taki ljudje
ne spadajo v Delavsko institucijo, kakor je
Delavska zbornica. Kajti oni pravijo: Kdor
ni v naši organizaciji, nas nič ne briga — to
se pravi: najprej plačaj za našo organizacijo,
potem bom pa napravil kak korak zate kot
predsednik II. rudarske skupine ali delegat
Delavske zbornice. Tako je napravil Krušič
s kočevskimi rudarji. — Delavci, druge po-
moči ni sedaj, kakor da vsi do zadnjega po-
testiramo proti takim metodam s tem, da
niti eden ne glasuje zanje! — O klerikalcih
ne bom razlagal, ker jih že predobro pozna-
mo, da skrbijo samo za naše duše in za
svoje trebuhe. Orjuna ne bomo pozabili, ker
ima z delavsko krjavo zaznamovane roke s
Fakinovim umorom. Glasujmo za socialpa-
tratično listo, ki sta jo vložili Kmetško-
delavska zveza in Unija stavbinskih delav-
cev in katere nosilec je rudar Miroslav Pe-
vec. — Deber opazovalec.

HRASTNIK. Kdor ima oves in bič, lahko
vlada. Oves da zobati svojim osličkom, ki jih
potem zapreže v svoj voz. — V svoj voz je
zapregel Kristan Pastorka, tistega Pastor-
ka, ki je z nami iskal pravico in se boril
za poštenje, bojeval se je z nami proti
Kristanu in njegovi politiki in proti korup-

ljubljeno domače sredstvo: Fellerjev blago-
dišči »Elsaflujd«. Kakor že v času naših
dedov, tako se hvaleži tudi sedaj kot zanesljiv
ublažitelj bolečin pri reumatizmu, v križu,
v trganju v udih in glavi, ter pri zobobolu.
Odlično služi pri utrujenosti in onemoglosti
krepi in osvežuje mišičevje in živce, ter

ciji v delavskih ustanovah. Pastorek je na
agitacijskem potovanju za Kristanovo »De-
lavsko politiko« posetil tudi našo dolino. O
mnenju, ki ga ima tukajšnje zavedno delav-
stvo o njem, se je iz pogovorov z našimi so-
drugimi lahko prepričal, saj je sam izjavil, da
nima z njim nič več govorniti. Drugo delav-
stvo pa, ki bolj oddaleč opazuje dogodke
v naši stranki in drugod, pa pravi: pogledite
jih, vsi so enaki, za koritom se rinejo drug
za drugim. Za skledo leče prodajo svoje pre-
pričanje. Znano je, da diktirajo človeku vča-
sih skrbi za kruh taka dejanja, ki jih dru-
gače ne bi zagrešil. Znano pa je tudi, da so
med zavednim delavstvom taki, ki so šli s
trebuhom za kruhom rajši v tujino, kakor da
bi za skledo leče prodali svoje prepričanje.
Res je, tudi težka zrna skačejo, če se vrtijo
na površju rešeta, ampak v kot med pleve
pa le ne zletijo. Značilno je, da zatrjujejo vsi
odpadniki, da so dezertirali iz stranke same
radi sodr. Bernota, ki da je tak in tak. Ne
bom sodr. Bernota branil, jasno je, da se
sam ne strinjam vedno z njim, kam bi pa
stranka prišla, če bi vse enemu prikimava-
li, pribiti pa moram, da je s. Bernot toliko
značajan, da ne mara ovsa, kateremu so dru-
gi gnojili, čeprav mu je bil tudi ponujen,
temveč vztraja rajši z nami v revščini. Ni
ga sram tega, sram pa naj bo tiste, ki si na
račun delavskih žuljev redijo svoje trebuhe!
— I. Prodner.

HRASTNIK. 11. t. m. je Svetek na član-
skem zborovanju kemičnih delavcev slede-
če priporočal: glasovnice za volitve v Del.
zbornico bo prejelo podjetje, ki jih bo od-
dalo zaupnikom, zaupniki jih bodo razde-
lili med delavstvo, delavstvo naj bi prejelo
potrdilo s podpisom in naj bi takoj prazne
kuverte vrnilo zaupnikom, zaupniki pa naj
bi prazne (bele) glasovalne listke zamenjali
s tiskanimi: glasujem za listo združenih
strok. organizacij. (Op. ur. To je zelo važno!
Naši sodrugi naj zato napišejo točen zapis-
nik, kako je Svetek dajal navodila, priče
naj zapisnik podpisajo in pošljejo centralne-
mu tajništvu JSDS.) Naglašal je Svetek tudi,
da naj bodo delavci kateregakoli pol. pre-
pričanja, klerikalci, demokrati, orjunaši ali
karkoli, samo v Delavsko zbornico naj voli-
jo tako, kakor on priporoča. (Razredni
boj....) Ni pa razložil delavcem proraču-
na, tudi ne, da je tajnik Delavske zbornice,
Uratnik, prosil uredništva vseh ljubljanskih
listov, naj proračuna ne priobčijo, tako da
delavstvo ne ve, kaj ste napravili z milijoni
dinarjev, ki jih je delavstvo za Delavsko
zbornico plačalo. Kaj ste doslej naredili do-
brega za delavstvo, ko ste imeli Del. zbor-
nico popolnoma v rokah? Dobili ste jo od
demokratarjev za plačilo socialpatrotstva,
niste pa prišli med nas iz zbornice vse do-
slej, ko so vaši stolčki v nevarnosti. In zato
prihajate med nas, ne da bi nam utrdili
razredno zavednost, samo po glasove priha-
jate. Delavstvo naj dobro premisli, komu bo
oddalo svoj glas, če so vam z zvijačo kuverte
z glasovnicami izvil iz rok, zahtevajte jo nazaj
od Kristanovskih, Žerjavovih in klerikalnih
zaupnikov, kateri vam jo je pač eventual-
no vzel! 2. februarja se začno šele prave
volitve. Premislite torej vsi dobro, ali boste
volili klerikalce, ki vam obljubljajo vse do-
bro — šele na onem svetu, na tem svetu
pa zagovarjajo privatni kapital, ali orjuna-
ško listo, ki se imenuje neodvisno in ki jo
poznamo po dogodkih 1. junija 1924 v Tr-
bovljah, ali boste volili socialpatrote in laži-
komuniste, ki jih priporoča Svetek — ali
boste volili listo razredno zavednih delav-
cev, katere nosilec je rudar Miroslav Pevec,
kandidat pa tudi naš hrastniški sodr. Dom-
šek! — Nekdo, ki vse sliši.

Iz stranke.

Javni stalni naročniki »Naprejac«. — 90.
Filip Srotič, rudar, Črna.

kljubuje hladnemu zraku. Pomešan z vodo
je prijeten za grgranje, za vrat in grlo. Iz-
vrsten kosmetikum! Odnotrjaj in odzunaj je
močnejši in večjega delovanja kot francosko
žganje. 6 dvojnati ali 2 veliki specialni
steklenici za 68 Din., 12 dvojnati ali 4 spe-
cijalne steklenice za 99 Din., 36 dvojnati ali

TISKOVNI SKLAD.		
Zadnji izkaz 16. januarja 1926	Din	6029.95
F. H. prebitek	Din	9.—
Florjan Stanovnik, Jesenice	Din	10.—
V. Požar, Cerklje	Din	10.—
Jos. Ličen, Ljubljana	Din	2.—
Franc Obolner, Trbovlje	Din	5.—
Lovro Zlak, Trbovlje	Din	5.—
Jože Pilih, Celje	Din	10.—

Skupaj Din 6080.95

OBRAMBNI SKLAD.

Zadnji izkaz dne 24. dec. 1925	Din	614.25
Jože Pilih, Celje	Din	5.—
Neimenovani peki v Celju	Din	12.25
Ivan Bizjak, Krško	Din	20.—

Skupaj Din 651.50

Socialistični koledar za leto 1926 je do-
segel letos 25. leto izdaje. Ima praktično in
poučno vsebino. Je lepo in trpežno v platno
vezan s platnenim žepkom in cevko za svinč-
nik. Stane samo 12 Din. Zamudniki, naročite
ga takoj!

Organizacije in zaupniki naj za prodane
koledaje takoj obračunajo. Pošljite kupone
za zavarovanje! — Denar pošljite po nakaz-
nici na naslov: Iza Prijateljeva, Ljubljana
VII., Mali dom 49.

GARANCIJSKI SKLAD.

Zadnji izkaz 9. januarja 1926	Din	2943.85
Med tem nabrano	Din	300.—

Skupaj Din 3243.85

22. I. 1926. — 2400.

Galanterija! ter modno
blago, ple-
tenine, nogavice, sukanec, vezene,
gumbe modne biserne in druge,
palice, nahrbtnike, nože, jedilno
orodje, škarje itd. se dobi naj-
ugodnejše pri

Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika
Na veliko! ob vodi. Na malo!

Čajna Ročka
Črna

močan, plemenit, angleškemu
okusu odgovarjajoč, posebno
primeren za uživanje z mlekom
ali smetano kot razredilo

Kad r pridete v Celje in predno nakupite manufakturno blago,
moške in ženske izgotovi ene obleke, plašče,
suknje, odeje, srajce, si oglejte velikansko zalogo blaga in izdelkov

„PRI AMERIKANCU“ - Glavni trg - pri farni cerkvi.

Tam se prodaja najceneje, ker ima lastno tovarno
Obleka moška štofasta od Din 350 — naprej. SPECIALITETA:
Moška obleka, po meri narejena, z jamčeno pristna volna samo
Din 550.—. Cajgate moške hlače, močne od Din 45.— naprej.

Barhant, flanela in vse drugo blago po najnižji ceni.
Velikanska izbira moških in ženskih štofov.

Oglejte si

„Pri Amerikancu“, Celje, Glavni trg 10 (pri farni cerkvi).

Tvornica dežnikov in solnčnikov
L. MIKUŠ, LJUBLJANA
Mestni trg šte. 15

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli
velikosti po najnižji ceni.